

นักโทษเด็ดขาดกับสิทธิตามกฎหมาย

นางสาว วรางคณา สุจริตกุล

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชานิติศาสตร์

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2533

ISBN 974-578-328-5

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

017355

i 10311646

ABSOLUTE CONVICTS AND LEGAL RIGHTS

MISS VARANGKANA SUCHARITAKUL

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Laws

Department of Law

Graduate School

Chulalongkorn University

1990

ISBN 974-578-328-5

หัวข้อวิทยานิพนธ์ นักโทษเด็ดขาดกับสิทธิตามกฎหมาย
โดย นางสาว วราภรณ์ สุจริตกุล
ภาควิชา นิติศาสตร์
อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ วีระพงษ์ บุญโญภาส
อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม รองศาสตราจารย์ วิฑิต มันทาภรณ์

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้หัวข้อวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วน
หนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโท

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ศาสตราจารย์ ดร.ถาวร วิชัยภิรมย์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ชวัญวิทย์ ยอดมณี)

..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(รองศาสตราจารย์ วีระพงษ์ บุญโญภาส)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม
(รองศาสตราจารย์ วิฑิต มันทาภรณ์)

..... กรรมการ
(อาจารย์ นันทิชา จิตสว่าง)

..... กรรมการ
(อาจารย์ พ.ต.ต ดร.ปัญญา มาเม่น)

..... กรรมการ
(อาจารย์ ทองใบ ทองเปาด์)

พิมพ์ต้นฉบับบทคัดย่อวิทยานิพนธ์ภายในกรอบสี่เหลี่ยมนี้เพียงแผ่นเดียว

บทคัดย่อวิทยานิพนธ์

บรรณานุกรม สุจริตกุล : นักโทษเด็ดขาดกับสิทธิตามกฎหมาย (ABSOLUTE CONVICTS AND LEGAL RIGHTS) อ.ที่ปรึกษา : ร.ศ วีระพงษ์ บุญโญภาส, ร.ศ วิทิต มันทาภรณ์, 230 หน้า. ISBN 974-578-328-5

วิทยานิพนธ์เรื่อง "นักโทษเด็ดขาดกับสิทธิตามกฎหมาย" มีความมุ่งหมายที่จะศึกษาถึงสิทธิของนักโทษที่มีอยู่ตามกฎหมายไทย โดยเปรียบเทียบกับสิทธิของนักโทษที่ได้รับการยอมรับตามกฎหมายของสหรัฐอเมริกา และข้อกำหนดมาตรฐานขั้นต่ำสำหรับปฏิบัติต่อผู้ต้องขังขององค์การสหประชาชาติ

ผลการวิจัยพบว่า การให้ความคุ้มครองสิทธิของนักโทษตามกฎหมายไทยมิได้มีการมาตรฐานที่แตกต่างกับข้อกำหนดมาตรฐานขั้นต่ำของสหประชาชาติ และกฎหมายของสหรัฐอเมริกาในสาระสำคัญ แต่อย่างไรก็ตาม มีสิทธิของนักโทษบางอย่างที่ไม่ได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายอย่างเพียงพอ เช่น สิทธิในการร้องทุกข์ การได้รับความช่วยเหลือทางด้านกฎหมาย เป็นต้น จากการศึกษพบว่านอกจากปัญหาทางด้านกฎหมายแล้ว ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อทำให้การคุ้มครองสิทธิตามกฎหมายของนักโทษไม่มีประสิทธิภาพเพียงพอ ได้แก่ ปัญหาเรื่องงบประมาณ บุคลากร สถานที่ ที่ทัศนคติของเจ้าพนักงานเรือนจำ

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงเสนอแนะว่า ควรจะมีการปรับปรุงตัวบทกฎหมาย โดยเน้นการคุ้มครองสิทธิของนักโทษในด้านต่างๆ เช่น การจัดหานายให้แก่ักโทษที่ยากจน เพื่อทำหน้าที่ให้ความช่วยเหลือ แนะนำความรู้ทางกฎหมายให้แก่ักโทษ การตรวจเรือนจำโดยคณะกรรมการหรือบุคคลที่เป็นอิสระ ซึ่งสามารถรับคำร้องทุกข์ และมีอำนาจพิจารณาแก้ไขการปฏิบัติที่ไม่ชอบธรรม เป็นต้น ทั้งนี้ เพื่อเป็นการสร้างหลักประกันให้กับนักโทษ และช่วยให้บรรลุถึงวัตถุประสงค์ของการลงโทษที่มุ่งเน้นในการแก้ไขนักโทษให้กลับตัวเป็นคนดี และเป็นทรัพยากรที่มีค่าของสังคมต่อไป

ภาควิชานิติศาสตร์.....
สาขาวิชานิติศาสตร์.....
ปีการศึกษา2533.....

ลายมือชื่อนิติกรบรรณานุกรม สุจริตกุล.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา
.....

พิมพ์ต้นฉบับบทคัดย่อวิทยานิพนธ์ภายในกรอบสี่เหลี่ยมนี้เพียงแผ่นเดียว

บทคัดย่อวิทยานิพนธ์

VARANGKANA SUCHARITAKUL : ABSOLUTE CONVICTS AND LEGAL RIGHTS. THESIS ADVISOR : ASSO.PROF.VIRAPHONG BOONYOBHAS, ASSO.PROF. VITIT MUNTARBHORN. 230 pp. ISBN 974-578-328-5

The purpose of the thesis on " Absolute Convicts and Legal Rights " is to study the rights of convicts as they appear in Thai law and related regulations, in comparison with United States law and the United Nations Standard Minimum Rules for the Treatment of Prisoners.

The findings of the study indicate a high degree of recognition for the rights of convicts in the Thai law. This does not greatly differ from international standards and United States law. However, some difference can be found in relation to Thai mechanisms to receive grievances which are not off the standard found in the United States and the United Nations. Apart from the legal problems, there are several factors affecting the protection of prisoners rights, such as budgets, prison environment and staff attitude.

Therefore, it is recommended that some changes in relation to the rights of prisoners should be made, particularly in laws related to the provision of lawyers for legal advice. A committee for prison inspection should be set up independently, not under the Corrections Department. Subject to its nomination. Rather, it should be an independent committee consisting of a body of impartial outsiders, as well as competent officials in various government agencies.

ภาควิชา นิติศาสตร์
สาขาวิชา นิติศาสตร์
ปีการศึกษา 2533

ลายมือชื่อนิติกร วัฒนคุณ สุกวิศาล
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ไม่อาจจะสำเร็จลงได้ หากขาดความอนุเคราะห์จากท่านรองศาสตราจารย์ วีระพงษ์ บุญโญภาส และท่านรองศาสตราจารย์ วิฑิต มันทาภรณ์ โดยท่านได้ให้ข้อมูล คำแนะนำและข้อคิดต่างๆ พร้อมทั้งสละเวลาอันมีค่ารับเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาควบคุมการทำวิทยานิพนธ์ ผู้เขียนจึงขอกราบขอบพระคุณท่านอาจารย์ไว้ ณ ที่นี้

นอกจากนี้ ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ชาญ-วิทย์ ยอดมณี ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ท่านอาจารย์ พ.ต.ต. ดร. ปัญญา มาเม่น และท่านอาจารย์ ทองใบ ทองเป่าด ที่กรุณาสละเวลาอันมีค่ามาเป็นกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ และได้ให้คำแนะนำอันมีคุณค่า จนทำให้ผู้เขียนสามารถจัดทำวิทยานิพนธ์ให้สำเร็จไปได้ด้วยดี นอกจากนี้ ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณ ท่านอาจารย์ นันทิ จิตสว่าง หัวหน้าฝ่ายวิจัยของกรมราชทัณฑ์ เป็นอย่างมากที่กรุณาสละเวลามาเป็นกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ และให้ความอนุเคราะห์ข้อมูลที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนตรวจแก้ไขวิทยานิพนธ์จนเสร็จสมบูรณ์

และผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณ ท่านรองศาสตราจารย์ ภาสกร ชุณหอุไร อาจารย์ประจำคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ และ คุณรัตน์ สุจริตกุล ที่ให้ความอนุเคราะห์ข้อมูลภาษาต่างประเทศ และผู้เขียนขอขอบพระคุณ คุณชูเกียรติ วงศ์วิชรา คุณภาจฉัตร วิวิธวานนท์ ตลอดจนเพื่อนๆ และพี่ๆทุกท่านที่ได้กล่าวนาม ซึ่งคอยกระตุ้นและให้กำลังใจจนกระทั่งวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เสร็จสมบูรณ์

ท้ายสุดนี้ หากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีคุณค่า และเป็นประโยชน์ต่อการศึกษายู้ง่าง ผู้เขียนขอกราบเป็นกตเวทิตาคุณแด่ พล.ต.ต. วัฒนะ และนางจิตติมา สุจริตกุล บิดามารดา ผู้คอยให้การสนับสนุน ให้ความห่วงใยและเป็นผู้ให้กำลังใจที่สำคัญที่สุดแก่ผู้เขียนมาโดยตลอด และขอขอบคุณ ร.ต.วโรดม สุจริตกุล น้องชาย ตลอดจนผู้ที่มีส่วนช่วยเหลือในการจัดทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ทุกท่านด้วยความจริงใจ

วรางคณา สุจริตกุล

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
บทที่	
1 บทนำ	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย	4
1.3 ประโยชน์ของการศึกษา	4
1.4 ขอบเขตและวิธีการวิจัย	5
1.5 สมมติฐาน	5
2 ความมุ่งหมายในการลงโทษและประวัติความเป็นมาเกี่ยวกับสิทธิ ของนักโทษ	6
2.1 วัตถุประสงค์ของการลงโทษ	6
2.1.1 การลงโทษเพื่อเป็นการแก้แค้นทดแทน ...	6
2.1.2 การลงโทษเพื่อข่มขู่	8
2.1.3 การลงโทษเพื่อชดเชยความผิดที่เกิดขึ้น ..	9
2.1.4 การลงโทษเพื่อเป็นการป้องกันสังคมหรือเพื่อตัด โอกาสกระทำผิด	10
2.1.5 การลงโทษเพื่อปรับปรุงแต่งแก้ไข และฟื้นฟูผู้กระทำ ความผิด	11
2.2 ประวัติความเป็นมาเกี่ยวกับสิทธิของนักโทษ	15
2.2.1 วิวัฒนาการในประเทศไทย	15
2.2.1.1 การราชทัณฑ์ในสมัยแรก	16

2.2.1.2	การราชทัณฑ์ในสมัยที่ 2	20
2.2.1.3	การราชทัณฑ์ในปัจจุบัน	24
2.2.2	วิวัฒนาการในประเทศสหรัฐอเมริกา	28
2.2.3	การคุ้มครองสิทธิของนักโทษตามกฎหมายระหว่างประเทศ	36
3	ความหมายและสถานะของนักโทษ	41
3.1	ความหมายและวิเคราะห์ศัพท์	41
3.2	การสูญเสียและการจำกัดสิทธิของนักโทษ	43
1.	สิทธิในทางด้านครอบครัว	45
2.	การเข้ารับราชการหรืออยู่ในราชการ	46
3.	การจ้างแรงงาน	47
4.	สิทธิเลือกตั้ง	47
5.	การขอใบอนุญาตจากทางราชการ	48
6.	การเข้ารับราชการทหาร	50
7.	การห้ามบุคคลซึ่งเคยต้องโทษจำคุกในคดีอาญาเป็นลูกจ้างประจำและชั่วคราว	50
4	สิทธิตามกฎหมายที่นักโทษเด็ดขาดพึงได้รับ	52
4.1	สิทธิที่จะไม่ถูกลงโทษ หรือได้รับการปฏิบัติที่โหดร้ายทารุณ ผิดมนุษยธรรม	55
4.2	สิทธิที่จะติดต่อกับบุคคลภายนอกเรือนจำ	60
4.2.1	สิทธิที่จะติดต่อทางจดหมาย	61
4.2.2	สิทธิที่จะติดต่อกับทนาย	66
4.2.3	สิทธิของนักโทษในการร้องทุกข์	75
4.2.4	สิทธิที่จะได้รับการเยี่ยม	83
4.2.5	สิทธิที่จะให้สัมภาษณ์นักข่าว	87
4.3	สิทธิที่จะได้รับทราบข่าวสารจากวิทยุ หนังสือ วารสาร หรือสิ่งพิมพ์อื่นใด	90
4.4	สิทธิในการนับถือศาสนาและปฏิบัติศาสนกิจ	94

4.5	สิทธิในทางการเมือง	99
4.6	สิทธิที่จะได้รับการปล่อยตัวในกรณีที่ถูกจำคุกโดยมิชอบด้วย กฎหมาย	104
4.7	สิทธิที่จะได้รับการรักษาพยาบาล	107
4.8	สิทธิที่จะไม่ถูกใช้เป็นเครื่องทดลองทางการแพทย์ ..	117
4.9	สิทธิที่จะได้รับการศึกษา	122
4.10	สิทธิในการหลบหนีภัยของนักโทษ	127
4.11	สิทธิของนักโทษในการถูกตรวจค้น	131
4.12	สิทธิที่จะได้รับอาหาร	137
4.13	สิทธิของนักโทษหญิง	143
4.14	สิทธิเกี่ยวกับการทำงาน	149
4.15	สิทธิในการลา	156
4.16	สิทธิที่จะได้รับพักการลงโทษ	159
4.17	สิทธิที่จะทูลเกล้าเพื่อขอพระราชทานอภัยโทษ	166
4.18	สิทธิที่จะได้รับการคุมขังไว้ในที่อยู่อาศัยของตนเอง ..	175
4.19	สิทธิที่จะรื้อฟื้นคดีอาญาชั้นพิจารณาใหม่	182
4.20	สิทธิที่จะได้รับการโอนตัวกลับมารับโทษในประเทศของ นักโทษ	192
4.21	การปกป้องสิทธิและองค์กรที่เกี่ยวข้อง	199
5	ปัญหาการให้ความคุ้มครองสิทธิตามกฎหมายของนักโทษ	203
1.	ปัญหาเกี่ยวกับกระแสแรงกดดันจากฝ่ายผู้เสียหาย และ สังคม	204
2.	ปัญหาในด้านความพร้อมของอาคาร สถานที่ และอุปกรณ์ เครื่องมือในการคุ้มครองนักโทษ	205
3.	ทัศนคติของเจ้าหน้าที่เรือนจำรุ่นเก่า	208
4.	ความแออัดยัดเยียดในเรือนจำ	209
5.	ปัญหาด้านงบประมาณ	210
6.	ปัญหาด้านบุคลากร	210
7.	ปัญหาด้านการวัดความสำเร็จของงาน	212

6	ข้อสรุปและข้อเสนอแนะ	214
6.1	ข้อสรุป	214
6.2	ข้อเสนอแนะ	218
บรรณานุกรม		222
ประวัติผู้เขียน		230